

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนประชาราษฎร์สามัคคี
The Evaluation of Student Support System
of Pracharat Samakkee School

ชยานันท์ จิระจิตต์มีชัย¹ พิกุล เอกวารังกูร² วันดี เกษมสุขพิพัฒน์³

Chayanant Jirajitmeechai, Pikun Ekwarangkoon, Wandee Kasemsukpipat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความเหมาะสมของการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของการนำระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ และ 3) เพื่อประเมินผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครู 13 คน นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา 20 คน และผู้ปกครอง 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ในขั้นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำระบบไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า การจัดประชุมชี้แจงมีการดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและมีคู่มือที่ช่วยให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ มีการจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนโดยทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านความเหมาะสมของการนำระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ พบว่า สามารถดำเนินกิจกรรม ต่างๆ ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดยผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ และสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ 3) ด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการ นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ พบว่า โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ นักเรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านการเรียนและพฤติกรรมที่ดีขึ้น ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น เข้าใจวิธีการช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการ และมีส่วนร่วมในการ

Received: 2021-05-24 Revised: 2021-06-27 Accepted: 2021-06-28

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education Program in Educational Research
and Evaluation, Faculty of education, Kasetsart University. Corresponding Author e-mail:
chayananjira22@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of education, Kasetsart University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of education, Kasetsart University

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูทุกคนได้รับการอบรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรมีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อร่วมกันในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินโครงการ; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

Abstract

This research was aimed to evaluate 1) the appropriateness of the preparation phase before implementing the Student Support System (SSS), 2) the effectiveness of the implementation of the SSS, and 3) the successfulness of the SSS. The data sources were the school principal, the program director, 13 teachers, 20 at-risk and vulnerable group of students, and 20 parents. The instrument used for data collection was interview protocols. The data were analyzed by using descriptive statistics which was frequency and content analysis. The research findings were as follows: 1) For the preparation phased, the informants stated that the meeting aimed to clarify the program was properly conducted, the manual helped teachers to know and understand the system, and there was a clear action plan, which everyone got involved in planning; 2) For the implementation of the SSS, it was found that the activities were accomplished as planned, there was program mentoring by principal and the program director regularly, and the program implementation problems have been solved successfully; 3) In terms of the success arising from the application of the SSS, it showed that the school had system, which comprised of quality processes, methods, and instruments. Students had learning progress and improved their behaviors. The teachers knew and understood about their students as well as understood how to treat them. Parents were satisfied with the project. They were involved in helping their children. Moreover, to make the operation of the project more efficient, all teachers should be encouraged to participate in the SSS training. There should be parent network supporting and cooperating with the SSS. The informants realized that the SSS was a good project and beneficial. It achieved the objectives. Thus, they recommended that the project should be continued.

Keywords: Evaluation; Student Support System; at-risk and vulnerable group

บทนำ (Introduction)

สังคมในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วบนกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน หรือกลุ่มเยาวชนวัยเรียนที่ได้รับสื่อจากแหล่งต่าง ๆ ได้ง่าย และรวดเร็วมากขึ้น อันส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และส่งผลต่อการเรียนในเวลาต่อมา ก่อให้เกิดปัญหาในวัยเรียนเป็นวงกว้างในอนาคต ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคน มีความมุ่งหวังว่านักเรียนจะเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม พร้อมด้วยสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีซึ่งความมุ่งหวังนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน (กรมสามัญศึกษา กรมสุขภาพจิต กรมวิชาการ, 2544) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ให้สถานศึกษา จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับชั้นและรูปแบบการศึกษา (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ด้วยสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน จึงเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากความ ร่วมมือของกรมส่งเสริมสุขภาพจิตและสามัญศึกษาในอดีต และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้กลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559ก) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ กำหนดนโยบาย มาตรการ วิธีการและเครื่องมือการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ และให้สถานศึกษาทุกแห่งนำระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนไปดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของตนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

โรงเรียนประชาราษฎร์สามัคคีได้เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้รับนโยบายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มาบรรจุเป็นโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ใน แผนปฏิบัติการของโรงเรียน เพื่อดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และให้โรงเรียนมีระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ ในการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี มีความสามารถทางสติปัญญา พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมและดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เพื่อส่งเสริมครู ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ การดำเนินการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ที่ผ่านมารโรงเรียนได้มีการดูแล ป้องกัน แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างมีแบบแผน และสรุปผลการดำเนินงานจากการเก็บข้อมูลจากการเยี่ยมบ้าน ทะเบียนนักเรียน แต่ยังคงขาดการประเมินอย่างรอบด้านจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อรวบรวมสารสนเทศ สำหรับนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้ประสบผลสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาข้างต้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพงานระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนประชาราษฎร์สามัคคี ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ จึงสนใจทำการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ โดยนำรูปแบบการประเมินเชิงระบบ (systematic approach) ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลที่เกิดขึ้น (Output) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศ สำหรับนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนตัดสินคุณค่าของโครงการ

การประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการประเมินกลุ่มนักเรียนในโครงการ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยเครื่องมือคัดกรอง SDQ พบว่า เป็นนักเรียนที่มีความเสี่ยงและมีปัญหาทางด้านของการเรียนและด้านพฤติกรรม โดยการประเมินครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยนำเข้า โดยพิจารณาจากการเตรียมความพร้อมก่อนการนำระบบไปใช้ การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อรวบรวมสารสนเทศของการดำเนินงานนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประชาราษฎร์สามัคคีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการนำระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้
3. เพื่อประเมินผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้

วิธีการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ เพื่อตรวจสอบความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของโครงการทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า เป็นการพิจารณาความเหมาะสมของการจัดประชุมชี้แจงครูให้มีความรู้ความเข้าใจก่อนการนำระบบไปใช้ และการจัดทำแผนของโรงเรียน ด้านกระบวนการเป็นการพิจารณาความเหมาะสมของการนำระบบไปใช้ว่าสามารถดำเนินงานได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ การกำกับติดตามโครงการ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการแก้ปัญหา ด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้น เป็นการพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นทั้งกับโรงเรียนผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และผู้ปกครอง

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครู 13 คน นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา 20 คน และผู้ปกครอง 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการ แบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์ในแต่ละฉบับแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาพบว่า ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ทั้ง 5 ฉบับ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6-1.0

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ก่อนสัมภาษณ์ผู้วิจัยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และการรักษาความลับของข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ และเมื่อสัมภาษณ์เสร็จจะสรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5. การวิเคราะห์แปลความหมายข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเรียงเรียงเนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่ ข้อคำถาม เสนอในลักษณะความเรียงประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย จากการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประชารัฐราษฎร์สามัคคี ประจำปีการศึกษา 2562 มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินด้านการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ เป็นการพิจารณาในประเด็นของความเหมาะสมของการประชุมเพื่อทำความเข้าใจ ความชัดเจนของคู่มือระบบช่วยเหลือนักเรียน และความเหมาะสมของแผนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผลการประเมินพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ และครูทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจก่อนนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ และแผนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีคู่มือที่ชัดเจนช่วยให้เข้าใจระบบมากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานโครงการ สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ผลการประเมินการนำระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้พบว่า มีความเหมาะสมโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้มีความเหมาะสมทุกประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ทุกกิจกรรมสามารถดำเนินการตรงตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นเพราะมีระบบการบริหารงานที่ดี มีการวางแผนงาน และการได้รับความร่วมมือกันของทีมงานทุกฝ่ายในการประสานงานกำลังเพื่อร่วมกันดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการกำกับติดตามการดำเนินงาน โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการมีการกำกับติดตามการดำเนินงาน ในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการโครงการ ได้มีการประชุม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมถึงมีการ PLC อย่างเป็นระยะๆ มีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมถึงหาแนวทางแก้ไขปัญหที่พบได้อย่างเหมาะสม 3) ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ครูขาดความรู้ แก้ไขโดยจัดการประชุมย่อยเพื่อปรึกษาหารือแนวทางในการช่วยเหลือร่วมกัน และศึกษาเอกสารคู่มือเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ในด้านงบประมาณได้แก้ไขโดยการระดมทุน และปัญหาที่ผู้ปกครองขาดความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก้ไขโดยจัดประชุมผู้ปกครองชี้แจงข้อมูล หรือการพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางในการดูแลนักเรียนร่วมกันกับครูประจำชั้น ส่งผลให้นักเรียนให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

3. ผลการประเมินผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นว่า มีการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประชารัฐราษฎร์สามัคคีซึ่งผลการประเมินพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกประเด็น ดังนี้ 1) ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากขึ้นไป และผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การยอมรับและความไว้วางใจเพิ่มมากขึ้น 2) ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น 3) ผลที่เกิดขึ้นกับครู พบว่า โครงการมี

ส่วนช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถนำระบบไปใช้ได้ถูกต้องตามขั้นตอน รู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ในขณะที่ผู้ปกครองเห็นว่า ครูมีการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่บุตรหลานอยู่ในระดับมากขึ้นไป 4) ผลที่เกิดกับผู้ปกครอง พบว่า การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และผู้ปกครองมีความพอใจต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นไป นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเห็นว่าควรมีการดำเนินการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากเป็นโครงการที่มีความสำคัญและจำเป็นทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ ให้เด็กที่มีความแตกต่างกัน ได้รับการดูแลช่วยเหลือและได้รับโอกาสในการพัฒนาดตนเองให้ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพระราชราษฎร์สามัคคีใน 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการประเมินด้านการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำระบบไปใช้

1.1 ความเหมาะสมของการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้กับครู ผลจากการประเมินพบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยมีการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการและการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 2) กำหนดเป้าหมาย กรอบการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน และระยะเวลาในการดำเนินงานอย่างชัดเจน 3) แจกคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ช่วยให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียน โดยคู่มือประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ปฏิทินการดำเนินงาน และตัวอย่างการดำเนินงาน ทำให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากยิ่งขึ้น ดังที่ อรพรรณ แสนเย้ย (2556) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อเพิ่มคุณภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้เห็นคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถปฏิบัติงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ถ้าครูที่ปรึกษามีการพัฒนาความรู้ ก็จะสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีระบบและมีการทำงานอย่างมีขั้นตอนมากขึ้นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 ความเหมาะสมของการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ผลจากการประเมิน พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระราชราษฎร์สามัคคี เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และในการจัดทำแผนมีการศึกษาผลการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยของการปฏิบัติงาน และหาแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสม การทำแผนมีความชัดเจนทั้งการกำหนดเป้าหมาย กำหนด

คณะทำงาน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน กำหนดระยะเวลา และผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม ดังที่ สมคิด พรหมจ้อย (2552) กล่าวว่า การวางแผนและการบริหารงานโครงการใดก็ตาม เพื่อให้งาน บรรลุวัตถุประสงค์จำเป็นต้องมีการกำหนดคุณลักษณะของผลปลายทาง และผลระหว่างทางที่พึง ประสงค์ หลังจากได้ดำเนินงานไปแล้ว จุดมุ่งหมายจะช่วยกำหนดทิศทางของการดำเนินงาน ช่วย กำหนดวิธีการที่จะทำให้ได้รับผลตามเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินการนำระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้

2.1 ความเหมาะสมของการดำเนินงานกับแผนที่วางไว้ ผลการประเมิน พบว่า **ผ่านเกณฑ์การประเมิน** เนื่องจากกิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินงานได้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุก กิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากโรงเรียนพระราชราษฎร์สามัคคี มีการเตรียมความพร้อมก่อนการนำระบบไปใช้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการแจกคู่มือ ให้ครูสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง มีการจัดทำแผนการทำงานที่ชัดเจน มีผู้บริหารและผู้รับผิดชอบ โครงการคอย ให้คำปรึกษา ประชุมแลกเปลี่ยนแนวทางการดูแลนักเรียน และกำกับติดตามดูแลอยู่ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สมภาพ สุขพัฒนานรากุล (2558) พบว่า ผลการประเมินด้าน กระบวนการของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอโชคชัย พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการ ทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีการ ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการส่งเสริมและ สนับสนุนจากโรงเรียนจึงส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

2.2 ความเหมาะสมของการกำกับติดตามการดำเนินงาน ผลการประเมินพบว่า **ผ่าน เกณฑ์การประเมิน** โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการมีการกำกับติดตามการ ดำเนินงาน ในแต่ละขั้นตอนตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการ โครงการ ผ่านการประชุม ภาคเรียนละ 1 ครั้ง รวมถึงมีการ PLC เป็นระยะๆ เพื่อใช้ในการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามข้อมูลในการดำเนินงาน แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ประสพการณ์ เทคนิควิธีในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงปัญหาที่พบในการ ดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานครูจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน ส่งผู้รับผิดชอบโครงการ ในการเสนอผู้อำนวยการเพื่อประเมินผลการดำเนินงานต่อไป เพื่อในการดำเนินงานเป็นไปตามแผน ที่กำหนดไว้ จากการประเมินดังกล่าวมีผลสอดคล้องกับ หัสพงศ์ งานดี (2551) พบว่า การนิเทศ กำกับติดตาม เป็นระยะๆ ให้บุคลากรที่ดำเนินงานและครูที่ปรึกษา ตามความเหมาะสม ของเวลาที่ โรงเรียนกำหนด ครูที่ปรึกษาจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานกันเองในแต่ละชั้น และทุกสัปดาห์ ครูที่ปรึกษาจะมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานไปยังคณะกรรมการอำนวยการ ทั้งนี้ การติดตามประเมินผล นั้นมีความสำคัญดังที่ สมคิด พรหมจ้อย (2552) กล่าวว่า การติดตามและ ประเมินผลโครงการ เป็นส่วนที่จะทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการทราบว่าในการดำเนินโครงการสามารถ

ดำเนินงานได้ตามแผนที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์มากนักน้อยเพียงใดนอกจากนี้ ยังช่วยให้ตัดสินใจคุณค่าของกระบวนการ หรือวิธีการดำเนินงานและการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน เช่น ทำให้ทราบว่าการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด วิธีการที่ใช้มีความเหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ผลของการดำเนินงานทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

2.3 ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการประเมินพบว่า **ผ่านเกณฑ์การประเมิน** โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ และครู สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยแนวทางที่เหมาะสม จึงทำให้การดำเนินงานสามารถดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชุม ปิ่นสกุล (2557) พบว่า การปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนา เป็นกระบวนการนำข้อมูลจากการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน มาปรับปรุงในส่วนที่บกพร่อง หรือมีการนำกระบวนการหรือวิธีการอื่นมาแก้ไขในส่วนที่มีความบกพร่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และได้ผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 3 ผลการประเมินผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้

3.1 ผลที่เกิดกับโรงเรียน ผลการประเมินพบว่า **ผ่านเกณฑ์การประเมิน** โดยผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า การนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ ส่งผลให้โรงเรียนมีระบบช่วยเหลือนักเรียนที่มีมาตรฐานสามารถนำไปใช้ได้จริง โรงเรียนมีเครื่องมือสำหรับใช้ในการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง และมีเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในการเยี่ยมบ้านนักเรียน และได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

3.2 ผลที่เกิดกับนักเรียน ผลการประเมินพบว่า **ผ่านเกณฑ์การประเมิน** โดยผลการประเมินจากผู้เกี่ยวข้องพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ดีขึ้น นักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือมีพัฒนาการด้านสติปัญญาดีขึ้น นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และจากการศึกษาผลการพัฒนาผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ มีปัญหาด้านการอ่าน พบว่า หลังการได้รับความช่วยเหลือ นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน ดีขึ้นตามลำดับ โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมเสพสารเสพติด พฤติกรรมความรุนแรง พฤติกรรมขาดเรียน และพฤติกรรมทางอารมณ์ หลังได้รับการช่วยเหลือ พบว่า มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ครูดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนทุกคนที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด สนับสนุน ส่งเสริมนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจจึงสอดคล้อง สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2546) กล่าวว่า การ

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีจิตวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. ผลที่เกิดกับครูและผลที่เกิดกับผู้ปกครอง ผลการประเมิน พบว่า **ผ่านเกณฑ์การประเมิน** โดยครูสามารถนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ได้ โดยครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ในส่วนของผู้ปกครอง พบว่า มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีความพึงพอใจต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้เป็นผลเนื่องจากการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพระราชานุสรณ์สามัคคี นั้นมีนโยบายจากผู้อำนวยการในการลงพื้นที่ในการเยี่ยมบ้านทุกหลังทำให้คณะครูได้รู้จักนักเรียน และได้ทำความรู้จักกับผู้ปกครองปรึกษาหารือและช่วยกันดูแลนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กล่าวถึงเจตนารมณ์ และหลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการสนับสนุนให้ครู อาจารย์ได้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลทางบ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานกัน การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกัน เผื่อระวัง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนบุตรหลาน ซึ่งการที่จะดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพต้องมีการพัฒนาครู ดังที่ กรมสามัญศึกษา กรมส่งเสริมสุขภาพจิต กรมวิชาการ (2544) การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพระราชานุสรณ์สามัคคี เป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือมีส่วนช่วยในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมีพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดีขึ้น ครูและผู้ปกครอง ได้รู้จักนักเรียนมากขึ้นและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทำให้โรงเรียนมีเครื่องมือ และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีมาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารควรมีนโยบายให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

2. เพื่อให้การดำเนินโครงการมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรมีนโยบายในการพัฒนาความรู้ ในเรื่องของการแนะแนว รวมถึงระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแก่คณะครูทุกคน 100%

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยกรณี แนวทางการให้คำปรึกษานักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาในแต่ละด้าน เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง และมีความสุข

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสามัญศึกษา กรมสุขภาพจิต กรมวิชาการ. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ประชุม ปิ่นสกุล. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: จตุพรดีไซน์.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2 (ประถมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559ก). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559ข). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานการพิมพ์.
- หัสพงษ์ งานดี. (2551). การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรณณ แสนเปีย. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

